

DAKAPO

Tidning för Bahco Ventilation

Utgivare: Gunnar Hybinette

Redaktör: Anders Rongelid

Mars 1970 Nr 11

Första steget in i 70-talet

Vi har just tagit det första steget in i ett nytt decennium. Hur kommer utvecklingen att bli? Kan vi se tillbaka på sextioalet och bara räkna framåt längs de tendenser som det decenniet präglades av? Det räcker inte, tyvärr. Vi måste i vår planering och utveckling ta hänsyn till helt nya aspekter. En viktig trend som påbörjades på sextioalet och som får accelererad betydelse i sjuttioalet, är en ny syn på utnyttjandet och vårdandet av det mänskliga materialet. Vi måste lära oss att se på varandra som individer och inte som kollektiv.

För Bahco Ventilation gäller att vi kommer att operera som en helt självständig enhet inom Bahco-gruppen. Det betyder att vi skall vidareutveckla den särart som präglar oss som ventilations-teknisk specialist. Den tillväxttakt och allmänna framtidsoptimism som genomsyrar vår bransch kan vi uppleva som en trygghetsfaktor. Men vi måste ställa stora och ökande krav på oss själva för att verkligen hänga med.

De organisationsförändringar som nu håller på att genomföras är en del av denna anpassning till ökande krav. Starka, koncentrerade linjeavdelningar inom försäljning kommer att kompletteras med specialister på stabsnivå. Dessa specialister har till uppgift att informera, analysera och aktivt stödja försäljningen på fältet.

Jag vill gärna återknyta till mänskliga relationerna som kommer att bli så utomordentligt viktiga i sjuttioalet. Ser man en organisationsplan så tycker man kanske att den verkar hierarkisk som en pyramid. Men detta är bara ett praktiskt sätt att åskådliggöra rutin- och ordervägar. De avstånd som finns på en sådan plan finns inte i praktiken. Vi kan alla komma till tals med varandra i viktiga frågor som gäller arbete och trivsel på arbetsplatsen. Sjuttioalet måste här innebära nedrustning i statustän-

kandet som annars kan skapa hämningar både i arbete och personliga relationer.

Utan att vara militärisk vill jag kanske betrakta oss som en armé där marknadssidan är den spjutspets vars mönster och resultat vi är beroende av. Om den gemensamma målsättningen är klar och omfattas av hela armén blir också lagandan god och den formella disciplinen av underordnad betydelse.

De vilda strejkerna har inlett sjuttioalet. Det kan förefalla en olycklig början. Men dessa strejker har också inneburit att den klara, entydiga informationen och dialogen inom svenskt näringsliv kommit att växa i betydelse. Jag tror att just detta är en av de väsentliga, positiva vinsterna med strejkaktionerna.

Konjunkturmässigt kan vi nog räkna med en hygglig utveckling fram till semestern, men sedan kommer det förmodligen att bli ett hårdare klimat på marknaden. Det gäller för oss att rusta både marknads-, utvecklings- och utbildningsmässigt för kärvare tag. För att orka med detta så måste vi rusta oss även fysiskt och jag vet att det finns många goda krafter, som idag frivilligt arbetar med att bjuda oss ett rikt varierat motions- och tävlingsprogram.

De insatser som gjordes under 1969 var helgjutna och resultatet var tillfredsställande. Vi har nu kommit upp på en plattform som ger intressanta framtidsaspekter. Jag vill tacka alla i företaget för de insatser som gjorts och ser med optimism fram mot kommande år med framgång i samverkan mot nya höga mål.

Företagsnämnden

1969 års sista sammanträde för företagsnämnden hölls den 10 december i hörsalen. Vid sammanträdet gavs marknadsöversikter från Bahco Verktyg, Mecman och Bahco Ventilation.

Till mötet hade samtliga under året belönade förslagsgivare inbjudits. Under 1969 inkom 33 förslag till förslagsnämnden. Av dessa belönades 17, 9 avfördes och resten har bordlagts för senare undersökning.

Fem av förslagsställarna fick sin belöning vid sammanträdet, däribland fanns också årets största belöning, 1.000 kronor, som gick till Lars Eriksson för ett förslag om minskat antal stationer för lamellverktyg.

Övriga förslagsställare som belönades var:

Bengt Forsberg, 250 kronor för förslag till tätning av ljuddämpare för takventil RGV. Rolf Eriksson, 200 kronor för förslag till montage av glidskenor. Rodney Steibert, 150 kronor för förslag till förbättrad hantering av soptunnorna. Ingvar Karlsson, 300 kronor för förslag till tång för montering av maskeringshorn.

Efter mötet visade Gunnar Hybinette en film från sin jorden-runt-resa och kåserade till denna.

Extra rabatt på skyddsskor

Som alla verkstadsindustrier måste vi alltid hålla uppsikt på yrkesskadorna. Just nu tenderar dessa skador att öka på ett oroväckande sätt. Skyddskommittén och skyddsombuden ger kontinuerligt upplysning och information om yrkesskadorna, men trots detta har vi denna olyckliga ökning.

En typ av yrkesskador borde dock kunna minskas radikalt. Det är fotskadorna, som under 1968 svarade för 27 % av alla yrkesskador och nu uppgår till ca 31 %. Skyddsskor ger ett tillfredsställande skydd för de flesta av dessa fotskador.

Under tiden 19 januari till 6 februari anordnas en speciell utställning av olika typer av skyddsskor. Under utställningstiden subventionerar Bahco 50 % av kostnaden för de skyddsskor som finns utställda.

Detta är ett utmärkt tillfälle för dem som ännu inte skaffat sig detta skydd och vi hoppas att alla som är utsatta för risk för fotskador utnyttjar det.

Arbetsledareklubbens styrelse

Ordförande: Thore Johansson
Kassör: Carl-Lennart Pettersson
Sekreterare: Sture Hjorth, Rune Gustavsson och Bertil Björling.

Klubben har f n ca 100 medlemmar fördelade över de olika avdelningarna och montageplatserna.

Kurser i förhandlingsteknik, juridiska frågor, avtalskunskap och ansvarskurser kommer att anordnas under 1970. Intresserade medlemmar kan anmäla sig till dessa kurser till styrelsen.

Klubben sorterar under SALF:s avd. 58, Enköping, som har månadsmöte sista fredagen i varje månad utom maj—augusti.

Klubben beräknar att avhålla årsmöte under februari 1970.

Kommitté bildad för utländska anställda

Strax före jul bildades en kommitté för att administrativt underlätta introduktion och anpassning för våra utländska medarbetare. I kommittén ingår Ulf Brangfelt som ordförande och sekreterare, verkstadsklubbens ordförande Ulf Jaensson, Lars-Eric Löfgren, Karl Söderberg, Georgios Tzintzis och Jussi Waine.

Kommittén kommer att handlägga frågor som gäller bostäder, introduktion på arbetsplatsen, lokalkännedom i Enköping, utbildning i svenska språket m m. En totalsyn på introduktion och anpassning har ju länge varit ett önskemål.

Kommittén samarbetar i utbildningsfrågor, främst kurser i svenska språket, med ABF i Enköping. I samordnings- och informationsfrågor samarbetar kommittén dessutom aktivt med Enköpings grekiska och finska föreningar.

En av de första arbetsuppgifterna för kommittén var att framlägga en plan för introduktion av ca 20 grekiska anställda, som Bahco har sökt tillstånd för, vilket tillstyrktes av Sveriges Verkstadsförening, Svenska Metallindustriarbetareförbundet, Arbetsmarknadsstyrelsen och Statens Invandrarverk.

I denna introduktion ingår bl a en intensivutbildning i svenska som omfattar 4 veckor med 6 timmars utbildning per dag.

Bilden är tagen vid ett arbetssammanträde för kommittén. Från vänster ses Ulf Jaensson, Jussi Waine, Polychronis Polychronopoulos (ordf. i Enköpings grekiska förening), Georgios Tzintzis, Ulf Brangfelt, Mauno Rahikainen (ordförande i Enköpings finska förening), Lars-Eric Löfgren, Karl Söderberg och Sören Käärn (ABF, Enköping).

Komitea perustettu ulkomaalaisille työntekijöillemme

Hiukan ennen joulua perustettiin komitea että hallinnollisesti helpottaa johdotusta ja sopeutumista ulkomaalaisille työntekijöillemme. Komiteaan sisältyy Ulf Brangfelt puheenjohtajana ja sihteerinä, verstaasklubiin puheenjohtaja Ulf Jaensson, Lars-Eric Löfgren, Karl Söderberg, Georgios Tzintzis ja Jussi Waine.

Komitea tulee käsittelemään kysymyksiä jotka koskee asuntoja, johdotusta työpäikällä, paikallistiedotuksia Enköpingissä, koulutusta ruotsin kielessä y. m. Kokonais näkymys johdotukseen ja sopeutumiseenhan on jo kauan ollut toivomus.

Komitea tulee yhteisesti käsittelemään koulutuskysymyksiä, lähinnä ruotsin kielessä, ABF:n kanssa Enköpingissä. Yhteisjärjestys- ja tiedotuskysymyksissä tulee komitea yhteisesti toimimaan aktiivisesti Enköpings kreikka ja suomi-seuran kanssa.

Yksi komitean ensimmäisistä työtehtävistä oli esittää ehdotus opastuksesta 20 kreikkalaiselle työntekijälle, jolle Bahco on anonut hyväksymistä, ja mille Ruotsin Verstaasliitto (Sveriges Verkstadsförening), Ruotsin metallityöntekijäinliitto (Svenska metallindustriarbetareförbundet), Työmarkkinahallitus (Arbetsmarknadsstyrelsen) ja Valtion siirtolaistoimikunta (Statens Invandrarverk), antaa myöntymyksensä.

Tähän opetukseen sisältyy m. m. intensiivinen opetus ruotsin kielessä joka käsittelee 6 tuntia päivässä 4 viikon aikana.

Kuva on otettu komitean yhdestä työkokouksesta. Vasemmalta nähdään Ulf Jaensson, Jussi Waine, Polychronis Polychronopoulos (puheenjoht. Enköpings kreikkaseurassa), Georgios Tzintzis, Ulf Brangfelt, Mauno Rahikainen (puheenjoht. Enköpings suomiseurassa), Lars-Eric Löfgren, Karl Söderberg ja Sören Käärn (ABF, Enköping).

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΞΕΝΟΥΣ ΜΑΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

Λίγο πριν τα Χριστούγεννα σχηματίσθηκε (διοργανώθηκε) μία Έπιτροπή για να διευκολύνει την πρόσληψη και προσανατολισμό για τους ξένους μας συνεργάτες.

Η Έπιτροπή αποτελείται από:

ΟΥΛΦ ΜΠΡΑΝΓΚΦΕΛΤ, πρόεδρος και Γραμματέας, ΟΥΛΦ ΓΙΑΕΝΣΣΟΝ, πρόεδρος του εργατικού σωματείου στο Μπάκο, ΛΑΡΣ-ΕΡΙΚ ΛΕΦΓΚΡΕΝ, ΜΑΡΚΑ ΣΕΝΤΕΡΜΠΕΡΓΚ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΖΙΝΤΙΣ, και ΓΙΟΥΣΣΙ ΒΑΪΝΕ.

Η Έπιτροπή θα χειριστεί τα προβλήματα κατοικίας, προσλήψεως στη δουλειά, διάφορες τοπικές υποθέσεις στο Ενκέπινγκ, εκπαίδευση στη Σουηδική γλώσσα κ.ά. Μία ολοκληρωτική πρόβλεψη για την πρόσληψη και τον προσανατολισμό ήταν πρό πολλού καιρού μία επιθυμία. Η Έπιτροπή συνεργάζεται για μέν την εκμάθησιν της Σουηδικής γλώσσας με την Μορφωτική Όμοσπονδία Έργατών (ABF) στο Ένκέπινγκ, και για τό Διοργανωτικό και Πληροφορίες με τον ΣΟΥΗΔΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ του Ένκέπινγκ, και τό ΦΙΛΑΝΔΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ. Μία από τις πρώτες ενέργειες της Έπιτροπής ήταν να εκθέσει ένα πλάνο για 20 καινούργιους Έλληνες όπου τό Μπάκο έβγαλε τήν άδεια εργασίας των, ή όποια έγκρίθηκε από τό Σου-

ηδικό Έργατικό Σωματείο, την Σουηδική Όμοσπονδία Συνδικάτου Μετάλλων, το Άνώτατο Συμβούλιο Ζητημάτων Άγοράς Έργασίας και η Γενική Διεύθυνσις Μεταναστευτικών Ζητημάτων.

Σε αυτήν την πρόσληψη θα γίνουν μαθήματα Σουηδικής γλώσσας που περιέχεται σε 4 εβδομάδες με 6 ώρες μάθημα για κάθε ημέρα.

Η φωτογραφία πάρθηκε σε μία Συνέλευση της Έπιτροπής και διακρίνονται από τα άριστερά:

ΟΥΛΦ ΓΙΑΕΝΣΣΟΝ, ΓΙΟΥΣΣΙ ΒΑΪΝΕ, ΠΟΛΥΧΡΟΝΗΣ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ (πρόεδρος του Σουηδό-Έλληνικού Συλλόγου στο Ένκεπινγκ) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΖΙΝΖΙΣ, ΟΥΛΦ ΜΠΡΑΝΓΚΦΕΛΤ, ΜΑΟΥΝΟ ΡΑΧΙΚΑΪΝΕΝ (πρόεδρος του Φιλανδικού Σωματείου στο Ένκεπινγκ) ΛΑΡΣ-ΕΡΙΚ ΛΕΦΓΚΡΕΝ, ΚΑΡΛ ΣΕΝΤΕΡΜΠΕΡΓΚ, και ΣΟΡΕΝ ΚΕΡΝ (ΑΒΕ Ένκεπινγκ)

Pratbubblätävlingen avgjord!

Τävlingen gav 60 svar, vilket vi tycker är en glädjande hög siffra, som manar till fortsatta småtävlingar i Dakapo. Den enväldiga juryn, som bestod av Daniel Deger, Erik Eriksson och Bertil Daniels-son, valde ut de tre vinnande bidragen. Dessa är inte rangordnade, så man kan säga att det är tre segrare i tävlingen. Måndagen den 22 december förrättades prisutdelningen. Priserna var rejäla jul-ostar. Här är vinnarna:

Gunnar Tengdahl (sign William):

Att dom tog bilen går an, men att dom stal bilvärmaren var för dj-t.

Lars Görl:

Playboys! Skaffa er värmare, släpp flic-korna närmare.

Bo Lindqvist:

Kallt? Nä! Men tänk om jag kunde se och röra mig dessutom.

På bilden förrättar Daniel Deger prisutdelningen. Pristagarna är från vänster Gunnar Tengdahl, Lars Görl och Bo Lindqvist.

Får vi presentera Biblioteket

Ett välordnat och välskött industribibliotek är en mycket värdefull tillgång för ett företag som vårt i en snabbt expanderande bransch. Bahco Ventilation kan verkligen glädja sig åt att ha ett levande och aktivt bibliotek.

På biblioteket finns ca 8.700 böcker, huvudsakligen teknisk litteratur för luftbehandling och VVS-branschen. De senaste åren har dock även den ekonomiskt-administrativa fackbokstillgången ökat kraftigt. Förutom böcker finns årgångsbundna facktidsskrifter med bl a kompletta årgångar från 20-talet av tidskrifter typ Verkstäderna och Industria.

Den tekniska litteraturen är som sagt helt dominerande. På Bahcos bibliotek finns samtliga fackböcker inom luftbehandlingsområdet och VVS-branschen som utgivits på tyska, engelska, franska och de nordiska språken. Genom östtyska

litteraturtjänstorgan har dessutom de stora ryska handböckerna inom luftbehandling blivit tillgängliga i tysk översättning. Det gäller bl a sådana standardverk av "bibelkaraktär" som Baturins "Lüftungsanlagen in Industriebauten".

Chef för biblioteket är Martin Hörz, som varit bibliotekarie på Bahco sedan 1954. Sina akademiska studier genomförde Martin Hörz i Tyskland i början på trettio-talet och efter ett verkligt händelserikt liv kom han till Bahco redan 1949.

Man kan säga att Martin Hörz arbetar som en slags litteratur- och dokumentationskonsult åt medarbetarna på Bahco. Ingen behöver eller bör söka litteratur på egen hand. Det är ett tidskrävande och svårt arbete som man måste vara specialist på.

Information i tryck är en av de faktorer som ökat kraftigast under det senaste årtiondet. Klassifikationsnormer och informationsstandardisering har inte hunnit lika långt och därför är hela det väldiga informationsmaterialet svåröverskådligt. Visst finns det standardnormer, speciellt för teknisk information, men dessa normer gäller huvudsakligen yngre litteratur. List-tech är ett exempel. Det är en förteckning över all teknisk litteratur som finns på svenska bibliotek. Man kan också söka litteratur med dator (mot arvode) men det gäller endast för aktuella verk (tryckta 1967 och senare). Svåröverskådligheten gör att en stor del av litteratursökningen måste ske manuellt och därför är det så viktigt att vi vänder oss till vår specialist på detta område.

Hur blir man en bra bibliotekarie? Naturligtvis har man ett brinnande intresse för information och en utpräglat generös natur så att man vill dela med sig. God personkännedom och bra personliga relationer med hela företaget är också viktigt eftersom man ofta måste självständigt ta initiativ för att få ut information till rätt person och se till att han eller hon verkligen läser den.

Det finns också en annan mycket viktig funktion inom bibliotekets ram, nämligen tidskriftscirkulationen. Det är ju oftast i facktidsskrifterna som vi först möter nyheter och nya idéer, som vi sedan vill veta mer om. Den delen av biblioteksfunktionen sköts självständigt av Gunni Pettersson.

Bastun vid Hamnverken — het önskan som realiserats med eget arbete

Det har länge varit ett önskemål, främst från Enköpings-distriktets försäljningskontor, att få en bastu i Hamnverken. Nu har bastun blivit en realitet.

Eldsjälarna i bastubygget var Ernst Löfgren och Lars Lindström på Enköpings-distriktet. Planerna presenterades för Nils Ahlström, som då var fastighetsintendent och han blev en varm tillskyndare av projektet. Budgetramen för bastubygget upprättades så att huvuddelen av arbetet skulle utföras på frivilligbasis och på fritid. Ernst Löfgren och Lars Lindström svarade för planering, inköp och arbetsledning. Ca 400 frivilligtimmar gick åt till bygget, som huvudsakligen blev en affär för SD-E. Övriga anställda vid Hamnverken svarade för ett fåtal timmar.

Det blev en verkligt fin bastuanläggning, som man har all anledning att vara stolt över. Och budgeten hölls, bl a tack vare benäget bistånd av våra leverantörer. Calor & Sjögren gjorde rörinstallatio-nerna och skänkte både material och arbete. Den förnämliga automatikutrustningen med bl a veckoskiva för automa-tiska på- och avslag av bastun skänktes av Billman Regulator. Duschskärmarna skänktes av Plast- och Metallindustri i Hedesunda.

Här ses Hjärdis Larsson från distriktskontoret vid Hamnverken.

Nyheter för TT

Under några kvällar i höst har avd TT samlats i hörsalen för att bli informerade om hur övriga avdelningar på Bahco arbetar, vilka projekt som är på gång etc. Initiativtagare till informationsträffarna var Örjan Davoust. På bilden är det Bernt Nedar som informerar om U.

Men varför vill ingen sitta på de främsta bänkarna?

Rekorddeltagande på SIF:s julfest

Söndagen den 18 januari höll SIF sin årliga barnfest. Den här gången i Bahco Ventilations matsal. Det blev rekordmånga som ställde upp för att fira av julen. 123 barn och 110 föräldrar kom till festen.

Programmet upptog bl a filmvisning, kaffe och saft samt dans kring julgranen. För musiken svarade Stellan Andersson och Kjell Johansson.

På bilden leder musikerna dansen. Jul-tomten, som också delade ut gottpåsar, är Gustav Smedberg.

Aktivt på utbildningsfronten

Det blev en fin slutspurt på utbildnings-sidan under 1969. Många kurser kunde slutföras och många bra erfarenheter kunde göras. Här följer en kort sammanfattning av kursprogrammet under senhösten och den första månaden av 1970:

Kontor -69

Utställning och kursprogram under tiden 23—30 oktober 1969. I kursen om KR (kontorsrationalisering) redovisade Gösta Sundin om introduktion av KR i företaget, Ulf Brangfelt redogjorde för KR-utbildning för chefer och Ragnar Norde-löf presenterade ett program om KR för försäljningspersonal.

I Ratis regi har kurser hållits

Lärare — produktionsledning	1	delt
Intervju- och föredragningsteknik	3	"
AR — organisationsplanering	1	"
Ekonomisk analys	2	"
AR — utredningsledare	1	"
Löneteknik	1	"
Avtalstolkning — Verkstads-avtalet	1	"

IBM-kurser

Inledning till teknisk program-mering	1	delt
Fortran — introduktion	1	"
Fortran — grundkurs	1	"
Systemarbete ADB	1	"
System/360 förprogrammering	1	"

Egna kurser

Informationskurs i arbetsmängd-funktioner, 3 dagar	10	delt
Ventilationsteknik, deltagare från T, S och R	25	"
Prestationsbedömning, kursen pågår. Deltagare är förmän, verk-mästare, tidsstudiemän,		

representanter för verkstads-klubben (3 st).	25	"
Kurs i mätteknik för personal på U, kvällskurs	30	"
Företagsekonomi, pågående kurs för T	20	"
Mekanförbundets kurs Verktgyskonstruktioner, ca 140 timmar. Kursen startade den 9 febr och avslutas den 16 dec. Personal från T.	20	"

Kurser som kommer

Svetsningens materialteknologi
Nätplanering
Utbildning av arbetsledare i produktionen
ADB för icke-specialister
Kontoplaner, konteringsregler, redovisning, orderbehandling och datasystem. För personal från avd E, T och P. Kursen börjar den 17.2, 33 deltagare.

Sören Lindqvist vann julsinka

Den årligen återkommande bordtennistävlingen i Bahco IF:s regi med julsinka som förstapris spelades den 14 december. Tävligen var indelad i tre klasser. Bland deltagarna märktes Gunnar Hybinette, som för säkerhets skull startade i två klasser. Resultatet för hans del motsvarade dock inte den heta viljan, så det blev ingen julsinka där.

I handicapklassen vann Sören Lindqvist. Klassen för icke aktiva vanns av Sven Eriksson. Segrare i den öppna klassen blev Stefan Jansson.

Nationella tävlingar den 21 och 22 mars

Bahco IF:s bordtennissektion håller nu på att förbereda 1970 års nationella tävlingar, som skall gå av stapeln den 21 och 22 mars. Det är nu andra året som tävlingen arrangeras. 1969 års tävling blev en stor framgång och den som man nu förbereder kommer säkert att bli ännu bättre.

Tävlingarna kommer att gå i S:t Ilians-hallen i Enköping där man skall ha 16 bord. Antalet klasser blir 11 och arrangörerna räknar med att ca 500 deltagare kommer att anmäla sig. Det betyder att det blir mer än 1.000 starter innan pris-listan kan fastställas. Förra årets pris-samling var värda över 4.000 kronor, bl a utgjordes förstapriset av en Bahco MiniBastu.

Hans Molin segrare i Julcupen

Bahco IF:s tennissektion spelade sin traditionella julsinka om ETK:s vandringspris den 1—11 januari. Segrare blev Hans Molin, som i en hård finalmatch besegrade Leif Stenberg med 6—4, 4—6, 6—4. Finalmatchen blev ovanligt spännande och välspejad och segern var oviss till sista game. Hans Molin ställde upp i finalmatchen med 2 bollars handicap.

Nu i vinterkylan kan det också vara dags att tänka på sommarens utespel. Tennissektionen ser gärna att alla intresserade hör av sig för att hjälpa till så att man kommer igång i tid.

På grund av avflyttningar har tennissektionens ledning varit decimerad under den gångna säsongen. Det är bara Sture Nyckel och Uno Carlsson som varit aktivt verksamma. De hoppas nu att många nya, friska krafter skall knytas till sektionen så att den skall bli så effektiv som möjligt.

På bilden har Hans Molin just mottagit ETK:s vandringspris i julsinka. Tvåan, Leif Stenberg, ser också belåten ut.

